Motion

1978/79:2557

av Gösta Bohman m. fl.

med anledning av propositionen 1978/79:112 om regionalpolitik

Principiella utgångspunkter

Det råder enighet om målet "arbete åt alla". Att uppnå detta mål har försvårats av den kostnadskris som drabbat svenskt näringsliv under 1970-talet.

Den nödvändiga omvandlingen och förnyelsen av svenskt näringsliv åstadkommes enligt moderata samlingspartiets uppfattning inte genom nya statliga organ och nya statliga styrmedel. Det är inte i statliga kommissioner som innovationer och produktförnyelse föds. Uppfinningar kan inte kommenderas fram genom central planering. Förnyelsen sker genom personliga initiativ i en decentraliserad marknadsekonomi med fri företagsamhet.

Av dessa skäl vänder vi oss mot den starka selektiva inriktning av politiken som regeringen föreslår. Selektiva styrmedel och subventioner flyttar över en stor del av beslutanderätten till centralt placerade politiker och ämbetsmän med ringa direktkunskap om produktionssystem och marknader. Den viktigaste uppgiften när det gäller att säkra full och trygg sysselsättning är att skapa en ekonomisk och näringspolitisk miljö, där skaparlusta, personliga initiativ och arbetsvilja befrämjas. Dessutom måste vi slå vakt om och förbättra näringslivets konkurrenskraft på såväl exportmarknaderna som hemmamarknaden.

Vi delar således inte uppfattningen att lägre arbetsgivaravgifter är olämpliga regionalpolitiska medel. Tvärtom menar vi att en allmän sänkning av lönekostnaderna i stödområdet genom en lägre nivå på uttaget av obligatoriska arbetsgivaravgifter är ett verksamt medel att stimulera näringslivets utveckling i de områden som berörs.

En allvarlig nackdel med de utpräglat selektiva och administrativt styrda stödåtgärder som regeringen föreslår är att det näringsliv som redan finns i stödområdet inte främjas. En snedvriden konkurrens till förmån för stödberättigade företag kan leda till att sysselsättning i befintliga företag hotas. Systemet kräver också en byråkratisk beslutsprocess med åtföljande risk för orättvis behandling av vissa företag.

I syfte att öka effektiviteten föreslår regeringen en mycket kraftig uppräkning av subventionsgraden i det selektiva stödsystemet. Mot bakgrund av vad som anförts ovan förordar vi en lösning där en förstärkning av regionalpolitiken åstadkommes genom en sänkning av uttaget av socialförsäkringsavgifterna samt införande av särskilda investeringsfonder, vilket kommer såväl redan verksamma som nyetablerade företag till godo.

Målet för regionalpolitiken skall vara att skapa så likvärdiga förutsättningar som möjligt mellan landets olika delar och regioner. *Enligt vår mening kan detta syfte bäst nås med hjälp av generellt verkande ekonomiskt-politiska medel som tillvaratar marknadsekonomins decentraliserade och effektiva beslutsfattande.*

Ekonomi och marknadsförutsättningar.

Under efterkrigstiden kunde Sverige konkurrera framgångsrikt på världsmarknaden. Orsaken härtill var försprång i fråga om teknologiskt kunnande samt att svenska företag tidigt etablerade sig på internationella marknader.

De konkurrensfördelar Sverige åtnjutit genom tillgång på råvaror, en väl utbyggd produktionsapparat och teknologiskt kunnande har emellertid successivt minskat i takt med att andra länder moderniserat sitt näringsliv. Samtidigt har balansen i vårt lands blandekonomi förskjutits, så att den offentliga sektorn har kommit att dominera på den enskilda sektorns bekostnad. Genom skattehöjningar och ökade arbetsgivaravgifter har en större del av såväl inkomster som sparande kommit att överföras från den privata till den offentliga sektorn.

Företagens sparande har sjunkit. Företagens soliditet – dvs. andelen eget riskvilligt kapital i procent av det totala kapitalet – har sjunkit från 30–40 % under 1960-talets senare del till ca 25 % i dag. Detta är, jämsides med den försämrade lönsamheten, den främsta orsaken till de under en följd av år vikande industriinvesteringarna.

Minskade vinster och sjunkande soliditet får till följd dels att investeringarna minskar, dels att de inriktas på rationaliseringar och inte på expansion.

Nyetableringen av företag har minskat oavbrutet sedan 1965. Samtidigt som de expansiva inslagen i näringslivet således varit obetydliga har antalet företagsnedläggelser och konkurser ökat.

Att många företag drabbats så hårt av den internationella lågkonjunkturen och den sviktande konkurrensförmågan beror på att de var försvagade redan i utgångsläget. Ett ekonomiskt starkt företag kan överleva en motgång genom att ta fram reserver. Men om lönsamheten legat på en låg nivå under en längre tid finns inga reserver att ta till. Därigenom blir steget mellan försämrad lönsamhet och nedläggning mycket kort.

Trepartiregeringens insatser för att komma till rätta med den ekonomiska krisen och bekämpa arbetslösheten kan i efterhand konstateras ha givit ett mycket gott resultat.

Socialdemokraterna motsatte sig däremot de åtgärder som trepartiregeringen vidtog för att värna sysselsättningen, förbättra förutsättningarna för närings- och regionalpolitiska insatser samt öka näringslivets konkurrenskraft. Socialdemokraterna gick exempelvis emot devalveringarna och sänkningen av den 4-procentiga löneskatten. Hade socialdemokraterna i regeringsställning fått möjlighet att genomföra den politik som de nu har förordat

i opposition under innevarande mandatperiod, skulle kostnadsläget för Sveriges exportindustri ha varit ca 25 % högre än vad det nu är.

Det är angeläget att den offentliga sektorns expansion på bekostnad av andra sektorer bromsas upp. Vad som krävs i dag är ökad tillväxt och mer av stimulans till initiativ och arbetsinsatser. Genom en höjd tillväxttakt utnyttjas landets produktionsresurser bättre.

En tyngdpunktsförskjutning måste nu ske vad gäller statens engagemang på skilda områden, dvs. från en fortsatt utbyggnad av den offentliga sektorn till en ökad stimulans med generella medel av hela näringslivet. Vad frågan gäller är vilka kostnader för selektiva åtgärder på t. ex. regionalpolitikens område vi kan tillåta belasta vår internationella konkurrenskraft.

Summerar man alla de krav på nyetableringar, nylokaliseringar etc. som kommunerna redovisat i länsplaneringsarbetet kan man konstatera att nyföretagandet i Sverige måste mångdubblas.

Allt fler kommuner har begärt att bli förklarade som stödkommuner och i konsekvens därmed få tillhöra stödområdet. Dessa utvecklingstendenser bekräftar vår uppfattning om att generellt verkande åtgärder är att föredra framför selektiva åtgärder. Alternativet är att successivt tvingas att acceptera de kommunala kraven, med den risk detta innebär att hela landet måste förklaras som stödområde.

Den viktigaste åtgärden, som på sikt kan förbättra situationen för näringslivet i samtliga regioner, är att förbättra aktiviteten i svensk ekonomi genom en *allmän* sysselsättningsskapande politik. Alla regionalpolitiska åtgärder innebär eljest att man omflyttar sysselsättningsproblem mellan och inom regionerna. Förutsättningarna för att kunna bedriva en framgångsrik sysselsättningspolitik måste baseras på ett konkurrenskraftigt näringsliv.

Moderat regionalpolitik

Det är mot den bakgrundsbeskrivning som inledningsvis har redovisats som moderata samlingspartiet har presenterat sina regionalpolitiska förslag.

Vi har i partimotionen 1978/79:1108 under rubriken Regional balans och utveckling utvecklat vår syn på regionalpolitiken och därvid presenterat en rad förslag till åtgärder för att främja så likvärdiga utvecklingsmöjligheter som möjligt i landets olika delar och regioner. Våra krav sammanfattades sålunda:

Moderata samlingspartiet vill

att regionalpolitiken skall bedrivas främst med hjälp av generellt verkande åtgärder,

att beslutsfattandet inom regionalpolitiken i möjligaste mån skall decentraliseras,

att regionala planeringsnivåer och planen för den regionala strukturen skall utformas flexibelt för att möjliggöra en kontinuerlig anpassning till utvecklingen,

att socialförsäkringsavgiften för företagen i det allmänna stödområdet skall sänkas med tre procentenheter och i det inre stödområdet med ytterligare två procentenheter,

att särskilda regionala investeringsfonder skall inrättas,

att transportstödet skall reformeras och vidgas till att gälla också sjötransporter resp. pappersprodukter av stapelvarukaraktär,

att möjligheterna till en för stödområdet förmånligare prissättning på petroleumprodukter skall prövas i positiv anda,

att lokaliseringslån skall kunna beviljas också till marknadsföringsåtgärder,

att det underlättas för glesbygdsbutiker att till rimlig ersättning utvidga sitt verksamhetsområde genom att fungera som ombud för olika statliga bolag och myndigheter,

att utbildningsmöjligheterna i glesbygden skall förbättras, bl. a. genom att skolor i glesbygder får göra avkall på den strikta linjeindelningen och kraven på elevintegrering,

att bidragen till lärlingsutbildning skall höjas genom en omfördelning av det arbetsmarknadspolitiska stödet samt

att turismen i Norrlandslänen skall främjas genom åtgärder för en spridd turistverksamhet.

Moderata samlingspartiets samlade regionalpolitiska förslag återfinns i ovannämnda partimotion. Vi avser därför att nu enbart beröra sådana frågor som aktualiserats i samband med regeringens proposition.

Regionalpolitiskt stöd

Det regionalpolitiska stödet till näringslivet föreslås under den kommande femårsperioden 1979/80–1983/84 utgå inom en ram om sammanlagt 7,4 miljarder kronor, vilket innebär i det närmaste en fördubbling jämfört med nuvarande ram. Huvuddelen av stödet föreslås få formen av inledningsstöd till företagens investeringar och till deras personalkostnader. Ökningen av stödet avser främst personalkostnaderna.

Sysselsättningsstödet föreslås kraftigt utbyggt, så att det i allmänt stödområde 4 kan utgå med sammanlagt 40 000 kr. per varje bestående ökad årsarbetskraft under tre år, i inre stödområde 5 med sammanlagt 80 000 kr. per varje bestående ökad årsarbetskraft under fem år och i inre stödområde 6 med sammanlagt 130 000 kr. per varje bestående ökad årsarbetskraft under sju år. Anslaget för budgetåret 1978/79 uppgår till 35 000 000 kr. Vi föreslår att detta anslag kvarstår oförändrat.

Moderata samlingspartiet har i den tidigare omnämnda partimotionen framfört kravet att arbetsgivaravgiften skall sänkas med fem procentenheter i inre stödområdet och med tre procentenheter i allmänna stödområdet. Enligt vår uppfattning är sådana åtgärder att föredra framför regeringens förslag. De förbättrar nämligen det allmänna konkurrensläget. Av samma skäl har vi

också föreslagit att man skall införa särskilda regionalpolitiska investeringsfonder för att locka företag till stödområdena och underlätta för de företag som redan är där att utvecklas.

Våra förslag om sänkningar av socialförsäkringsavgifterna leder till ett minskat behov av selektiva åtgärder. Således föreslår vi att den i propositionen föreslagna höjningen av sysselsättningsstödet kan slopas. Likaså anser vi att anslagen till bidragsverksamhet kan reduceras med 150 000 000 kr. samt att anslagen till lokaliseringslån kan minskas med 450 000 000 kr.

Avgiftsminskningen är inte avsedd att stimulera den kommunala konsumtionen. Den inkomstöverföring till kommunerna som en arbetsgivaravgiftssänkning innebär bör därför avräknas mot skatteutjämningsbidragen till kommunerna.

Vi kan icke acceptera förslaget att permanenta och utvidga försöksverksamheten med könskvotering för sysselsättningsökningar i samband med lokaliseringsstöd. Det faktum att bidraget inte medfört några nämnvärda resultat bör leda till slutsatsen att det bör avskaffas. Även om det är angeläget att skapa bättre balans mellan könen inom varje yrkesgrupp kan en fastställd kvotering olyckligt låsa möjligheterna att placera tillgängliga arbetssökande.

I propositionen föreslås att lokaliseringslån skall kunna ges även till åtgärder för marknadsföring och produktutveckling. Vi hälsar med tillfredsställelse att detta av moderata samlingspartiet framförda förslag accepterats av regeringen.

Stödområdesindelningen

Regeringen föreslår att den nuvarande stödområdesindelningen ersätts av ett nytt system där berörda kommuner placeras in i olika stödklasser. Tillkomsten av de s. k. grå zonerna är ett uttryck för att den nuvarande indelningen inte är ändamålsenlig. Vi tillstyrker regeringens förslag under den bestämda förutsättningen att det nya systemet *tillämpas på försök*. Vi föreslår därjämte att försöksverksamheten utvärderas i samband med en fullständig länsplaneringsomgång. Man måste vara försiktig med inplaceringen av större tätortsområden i stödklasser med stora subventioner. Det finns bättre förutsättningar för en differentierad arbetsmarknad i dessa områden än vad fallet är i glesbygdsområden.

Möjligheter måste finnas för att i undantagsfall kunna utge lokaliseringsstöd till projekt i kommuner utanför stödområde för att motverka en negativ utveckling som förorsakas av företagsnedläggningar eller motsvarande allvarliga störningar på arbetsmarknaden. När situationen kräver dylika ingripanden – utöver vad generellt verkande åtgärder kan åstadkomma – bör det vara möjligt för regeringen att inom givna regionalpolitiska anslagsramar kunna utge stöd till projekt utanför stödområdet. Förutsättningen härför är dock att dylika åtgärder anmäls i efterhand till riksdagen i budgetpropositionen.

Den offentliga sektorn och regionalpolitiken

I propositionen betonas angelägenheten av att den offentliga sektorn i ökad utsträckning planeras från regionalpolitiska utgångspunkter. Enligt moderata samlingspartiets uppfattning skall den offentliga sektorn planeras på grundval av i första hand medborgarnas efterfrågan.

Med anledning av sysselsättningsutredningens förslag uttalar föredraganden att ett ökat hänsynstagande till de regionalpolitiska faktorerna bör prägla kommunernas och landstingens verksamhetsplanering. I propositionen understryker departementschefen att kommunerna kan medverka till att undanröja förvärvshinder, bl. a. genom en fortsatt planmässig utbyggnad av barnomsorgen.

Behovet av utbyggd barnomsorg varierar mellan olika kommuntyper. I tätortsområden med hög förvärvsintensitet är behovet av samhällsinsatser ganska stort. I utpräglade glesbygdskommuner torde däremot önskemålen om t. ex. institutioner vara ganska få. Detta förhållande komplicerar i hög grad arbetet när det gäller att konstruera generella regler som skall gälla för hela landet. Den uppläggning som föreslagits av kommunalekonomiska utredningen är enligt vår mening väl avvägd. Vid en sådan omläggning av statsbidragen till t. ex. barnomsorgen ges möjlighet till en lokal anpassning som kommunerna själva bestämmer.

Vi vill dessutom påpeka att nuvarande statsbidrag till barnomsorg är neutralt kommunerna emellan men gynnar daghems- och missgynnar familjedaghemssidan. En samtidig utbyggnad av antalet daghemsplatser och antalet platser i familjedaghem jämte ett successivt införande av vårdnadsersättning ökar däremot valfriheten.

Enligt vår mening bör skatteutjämningens huvudsyfte vara att skapa förutsättningar för att samma kommunala service skall betinga samma pris över hela landet. För att detta skall kunna åstadkommas måste hänsyn tagas till inte bara ålderssammansättningen utan också till geografiskt läge och bebyggelsestruktur. Detta har i sig regionalpolitisk betydelse, men skatteutjämningssystemet skall därutöver inte utformas som ett "regionalpolitiskt medel". Vår slutsats är att man skall vidareutveckla kommunalekonomiska utredningens förslag till skatteutjämning med mera exakta beräkningar av "geografiskt läge och bebyggelsestruktur".

Syftet med extra skatteutjämning skall vara att regeringen skall kunna gå in med särskilda insatser om situationen i någon kommun är alldeles speciell. Exempel på sådana kommuner är Luleå och Botkyrka. I och för sig kan det vara motiverat att regeringen till sitt förfogande har särskilda, ospecificerade medel för insatser inom regionalpolitiken. Dessa bör emellertid icke sammanblandas med skatteutjämningen.

Riksdagen har emellertid – som också påpekas i propositionen – att i särskild ordning behandla dessa frågor i samband med behandlingen av propositionen 1978/79:95.

Slutligen uttalar föredraganden i denna del av propositionen att det från regionalpolitiska utgångspunkter är av stor vikt att landstingskommunerna känner sitt ansvar för att de regionalpolitiska aspekterna vägs in i sjukvårdsplaneringen vid valet av lokaliseringsort för olika typer av sjukvårdsinrättningar. I detta sammanhang vill vi uttala betydelsen av att besluten i dessa hänseenden blir knutna till landsting och kommuner. Det skall ankomma på de direktvalda organen, landsting och kommuner, att fastlägga institutionsplanerna. Det är viktigt att understryka de tidigare uttalade ambitionerna från trepartiregeringens sida om angelägenheten av att minska detaljregleringen av kommuner och landsting.

De regionalpolitiska mål som utformades av 1976 års riksdag (AU 1976/77:7) måste fullföljas. Av dessa framgår att förbättringar av enskilda människors villkor skall vara syftemålet med de praktiska åtgärderna. I alla delar av vårt land skall människorna så långt det är möjligt få del av den materiella, sociala och kulturella välfärden.

För att nå dessa mål fordras bl. a. vissa former av samhällsplanering. Men denna planering får inte göras så detaljerad och så definitiv att enskilda människors, enskilda företags, enskilda kommuners och landstings olikartade möjligheter och ambitioner inte kan komma fram.

Samhället skall genom en utbyggd regionalpolitik ge *ramen* för själva verksamheten. Det övergripande ansvaret för regionalpolitiken skall därför även i fortsättningen ligga kvar på staten, som fördelar resurser mellan regionerna och även utformar direktiv för användandet i stora drag. Men den praktiska verksamheten skall åstadkommas av enskilda individer, enskilda företag samt kommunala och landstingskommunala organ.

Lokaliseringssamråd

Enligt regeringen behövs medel som gör det möjligt att bättre styra den centrala statliga förvaltningens utveckling i Stockholmsregionen och påverka den privata servicens omfattning. Det heter vidare att det kan bli nödvändigt att dämpa ökningen av efterfrågan på arbetskraft i Stockholmsregionen. Systemet med lokaliseringssamråd föreslås utvidgat till den privata tjänste- och servicesektorn. Departementschefen framhåller att en sådan utvidgning bör ge vissa förutsättningar för omlokalisering av sådana verksamheter från bl. a. Stockholmsregionen till andra delar av landet. Moderata samlingspartiet, som förordaren decentraliserad regionalpolitisk beslutsprocess, kan dock icke biträda en lokaliseringspåverkan i dylik administrativ ordning. Vi avvisar därför förslaget att utvidga lokaliseringssamrådet.

Länsplanering

I propositionen behandlas vissa frågor rörande länsplaneringen. Bl. a. föreslås förenklingar av planeringens genomförande vilket vi har all anled-

ning att hälsa med tillfredsställelse. Samtidigt kommer länsplaneringen även efter beslut i anledning av den regionalpolitiska propositionen att präglas av samma oklarhet och obestämdhet till mål och funktioner som hittills. En omfattande planeringsverksamhet kommer även fortsättningsvis att bedrivas utan att denna planeringsverksamhet egentligen resulterar i annat än mycket allmänt hållna beslut utan styrande verkan. Det kan inte heller sägas att det faktaunderlag som tas fram under planeringen i någon vidare utsträckning utnyttjas för beslut rörande statliga eller regionala lokaliseringar. I alltför hög grad har länsplaneringen genom sin höga ambitionsnivå, som inte stämmer med tillgängliga utredningsresurser och faktiska styrinstrument, kommit att bli en planering för planeringens egen skull.

Innan några ytterligare åtgärder vidtas i avseende på mera resurser för länsplaneringen eller med denna sammanhängande verksamheter eller i avseende på samordning av andra och mera åtgärdsinriktade planeringsformer bör närmare analyseras vilka konkreta ambitioner som länsplaneringen skall tillgodose och hur länsplaneringen kan förändras för att direkt tillgodose väl preciserade mål för planeringsverksamheten.

Utifrån en mycket allmän beskrivning av olika "initiativ och projekt" föreslås att ett nytt anslag på 35 milj. kr. inrättas för att kunna ge länsstyrelserna särskilda medel för åtgärder i anslutning till länsplaneringen. Enligt sysselsättningsutredningen bör "länsstyrelserna få ekonomiska resurser för att genomföra ett utrednings- och initiativarbete som inte i detaljerna är bundet till i förväg bestämda ändamål". Enligt vår mening ger inte propositionen alls det underlag som riksdagen har anledning att kräva för att fatta ett beslut om ett så stort anslag som 35 milj. kr. Förslaget bör avslås, och regeringen får återkomma med ett mer preciserat förslag.

Om vi skall utveckla nya former för samhällsplanering i Sverige – vilket det sannolikt kan finnas skäl att göra – bör inte dessa tillåtas växa fram på det sätt som länsplaneringen hittills har gjort.

Samhällsplanering är en alltför viktig verksamhet för att denna skall tillåtas utvecklas förhållandevis godtyckligt och utan att grundas på en övertänkt planeringsstrategi. Länsplaneringen kännetecknas – som vi ovan sagt – av höga ambitioner och i olika avseenden otillräckliga resurser. Resurserna är så begränsade att de inte ens räcker för en välmotiverad fortlöpande regional utredningsverksamhet som skulle kunna nyttiggöras som underlagsmaterial för såväl offentliga som enskilda investeringsbeslut.

Riksdagen bör ge regeringen till känna vad som här har anförts rörande behovet av att i grunden ompröva länsplaneringens ambitioner och resurser. I avvaktan på en sådan omprövning bör inte beslut om andra förändringar av länsplaneringen än den aviserade förenklingen vidtas.

Vi vill i detta sammanhang erinra om riksdagens uttalande i december 1976 om en mer åtgärdsinriktad och decentralistisk inriktning av regionalpolitiken. På sikt innebär detta att tyngdpunkten för beslutsfattandet i frågor av regionalpolitisk betydelse – vilka beslut i första hand påverkar lokala och

regionala förhållanden – kommer att förskjutas i riktning mot läns- och kommunnivåerna.

Planeringsinstrument

Mot bakgrund av våra inledande synpunkter finner vi skäl att kommentera regeringens uttalanden vad gäller planeringsnivåerna för länen och planen för utveckling av den regionala strukturen, dvs. ortsplanen. Det är viktigt att påpeka att dessa planeringssystem inte läggs fast för långa tider, så att flexibiliteten därmed begränsas.

Befolkningsramarna får således inte vara bindande utan möjligheter måste finnas för en successiv anpassning till den faktiska utvecklingen. Befolkningsramarna som sådana för emellertid inte utvecklingen närmare de regionalpolitiska målen. Vad som är avgörande är de konkreta åtgärder som vidtas. Befolkningstalen kan dock ha ett visst värde on man endast ser dem som en arbetsinriktning när det gäller planeringsverksamheten.

Samma bedömning får också gälla ortsplanen. Att riksdagen sedan några år har fattat beslut om att vissa orter skall vara primära centra, andra regionala centra etc. får inte innebära att den här indelningen en gång för alla ligger fast.

Servicen i olika orter måste självfallet växla. Varje ort i ett län kan inte förses med alla de funktioner som en viss klassificeringsnivå kan anses innebära. Olika intressen finns givetvis om vad och om vilka former av service som skall lokaliseras till olika orter inom ett län. Det får inte vara så att statliga och regionala insatser begränsas till orter som t. ex. är klassade som primära centra. Det är viktigt att minska risken för att orter som inte fått den indelningsgrad som motsvarar de lokala förutsättningarna inte blir åsidosatta i sammanhanget. Den formella indelningen får inte överbetonas. Det måste ges utrymme för förändringar av den formella indelningen när så är påkallat, och inte minst när t. ex. en kommun kan påvisa att förutsättningarna har ändrats.

Offertprincipen

Lokaliseringsstöd kan även lämnas enligt den s. k. offertprincipen. Den innebär, som anges i propositionen, att staten på offert från ett företag betalar särskild ersättning till företaget för att det vidtar åtgärder som staten i regionalpolitiskt syfte önskar att företaget i fråga skall göra. Sådant stöd har enligt propositionen hittills lämnats i endast fyra fall.

Moderata samlingspartiet delar uppfattningen att stöd enligt offertprincipen skall kunna ges när andra stödformer inte är tillämpliga. Offertprincipen skall emellertid enligt vår uppfattning tillämpas så, att – utöver sysselsättningseffekten – kravet skall vara att åstadkomma produktiva tillgångar, dvs. vara led i en från allmänna utgångspunkter önskvärd utveckling.

Ett exempel på när offertprincipen är lämplig att använda är, som framhålles i motionen 1978/79:2215 av Per Petersson m. fl., stöd till forskning för att kunna utnyttja restprodukterna vid Bolidens gruva i Aitik.

Anslag till kommersiell service

I propositionen föreslås att anslagen till kommersiell service i glesbygd och skärgårdar skall föras över till industridepartementets ansvarsområde. Avsikten är att sammanföra alla anslag till glesbygdsändamål i ett klumpanslag.

Detta förslag har föregåtts av ett utredningsarbete, vars resultat utsatts för hård kritik. En enig opinion på handelns område – Köpmannaförbundet, SSLF, KF, ICA och Handelsanställdas förbund – gick liksom konsumentverket emot utredningsförslaget. I likhet med remissinstanserna konstaterar vi att det saknas en analys som visar att det föreslagna systemet skulle vara mera ändamålsenligt än det nuvarande förfarandet.

Enligt vår mening ligger rationaliseringsvinsterna i att ärenden av dessa slag hanteras av de instanser som har kompetens på dessa områden och som dessutom har att handlägga näraliggande distributionsproblem. Följaktligen avstyrker vi regeringens förslag på denna punkt.

Som ett led i ansträngningarna att vidga glesbygdshandelns serviceutbud har konsumentverket undersökt möjligheterna att förbättra tidningsdistributionen i glesbygdsområden. Konsumentverkets förslag i frågan har remissbehandlats och därvid rönt ett mycket positivt mottagande. Det är därför förvånande att regeringen – som ursprungligen givit konsumentverket det nämnda utredningsuppdraget – inte har redovisat resultatet i propositionen. Enligt vår uppfattning bör riksdagen uttala att ett dylikt förslag snarast måtte underställas riksdagens prövning.

Finansieringen

Vi har i det föregående föreslagit en sänkning av arbetsgivaravgiften i det inre stödområdet med fem procentenheter och i det allmänna stödområdet med tre procentenheter. Detta kan beräknas medföra ett inkomstbortfall för statskassan av storleksordningen 1 450 milj. kr. Härav kan ca 350 milj. kr. beräknas vara att hänföra till offentligt sysselsatta. Med den ovan förordade avräkningen av kommunernas sänkta arbetskraftskostnader till följd av arbetsgivaravgiftssänkningen mot skatteutjämningsbidragen till kommunerna samt statens sänkta arbetskraftskostnader blir inkomstminskningen netto ca 1 100 milj. kr.

Vi har ovan också föreslagit besparingar, som enligt vår mening blir möjliga genom sänkningen av arbetsgivaravgiften. Anslagen till bidragsverksamheten föreslås reducerade med 150 milj. kr., anslagen till lokaliseringslån med 450 milj. kr. Anslaget till sysselsättningsstöd föreslås kvarstå oförändrat (35

milj. kr.) för nästa budgetår.

I förhållande till regeringsförslaget skulle sålunda våra förslag innebära en merkostnad. Syftet med arbetsgivaravgiftssänkningen är emellertid att den skall leda till en ökad sysselsättning på den öppna arbetsmarknaden genom att konkurrensförutsättningarna för företag inom stödområden förbättras. Därigenom ökar statens och kommunernas skatteinkomster, i den mån personer som tidigare stått utanför arbetsmarknaden får sysselsättning, och statens kostnader för olika arbetsmarknadspolitiska insatser minskar, genom att en övergång från beredskapsarbeten till den öppna arbetsmarknaden blir möjlig. Det är svårt att exakt beräkna de finansiella konsekvenserna härav. Ett räkneexempel kan emellertid vara belysande:

Antag att till följd av arbetsgivaravgiftssänkningen sysselsättningen ökar med 10 000 personer, varav hälften motsvarar en övergång från tidigare beredskapsarbete eller liknande. Som en följd härav bör statens och kommunernas skatteinkomster öka med drygt 150 milj. kronor. Kostnaderna för beredskapsarbeten bör samtidigt minska med lågt räknat 200 milj. kr. Vår bedömning är sålunda att de av oss föreslagna åtgärderna inte innebär någon merkostnad i förhållande till regeringens förslag. Vi räknar tvärtom med att de på sikt skall medföra mindre kostnader och större inkomster för det allmänna.

Hemställan

Med hänvisning till vad i denna motion anförts hemställs

1. att riksdagen godkänner de allmänna riktlinjer för regionalpolitiken som förordats i motionen,
2. att riksdagen hos regeringen hemställer om förslag till sänkning av socialförsäkringsavgiften i det allmänna stödområdet (stödområde 3 och 4) med tre procentenheter och i det inre stödområdet(stödområde 5 och 6) med fem procentenheter,
3. att riksdagen beslutar att hos regeringen hemställa om förslag till avräkning av sänkta kostnader för arbetsgivaravgifter mot utfallande skatteutjämningsbidrag,
4. att riksdagen hos regeringen hemställer om förslag beträffande inrättande av särskilda regionala investeringsfonder i enlighet med vad som anförts i motionen 1978/79:1108,
5. att riksdagen med avslag på propositionen 1978/79:112 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om utformningen av de regionalpolitiska stödformerna,
6. att riksdagen med avslag på propositionen 1978/79:112 i motsvarande del till *Regionalpolitiskt stöd:*
   a) Bidragsverksamhet för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 273 300 000 kr.

b) Lokaliseringslån för budgetåret 1979/80 anvisar ett investeringsanslag av 600 000 000 kr.

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen har anförts om stödområdesindelningen,
8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen har anförts beträffande den offentliga sektorns utbyggnad i regionalpolitiskt hänseende,
9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen har anförts om utvidgningen av lokaliseringssamrådet,
10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen har anförts om inriktningen av länsplaneringen,
11. att riksdagen avslår propositionens 1978/79:112 förslag att till åtgärder i anslutning till länsplanering för budgetåret 1979/80 anvisa ett reservationsanslag av 35 000 000 kr.
12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen har anförts om de regionalpolitiska planeringsinstrumenten,
13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen har anförts om tillämpningen av den s. k. offertprincipen.
14. att riksdagen med avslag på propositionen 1978/79:112 i motsvarande del ger regeringen till känna vad i motionen anförts om organisationsformerna för anslagsfördelningen till kommersiell service i glesbygd,
15. att riksdagen uttalar att en förbättrad tidningsdistribution i glesbygd i princip enligt konsumentverkets förslag snarast möjligt skall genomföras.

Stockholm den 19 april 1979

GÖSTA BOHMAN (m)

STAFFAN BURENSTAM-LINDER (m)

H. BERTIL LIDGARD (m)

ALLAN HERNELIUS (m)

TAGE MAGNUSSON (m)

ALF WENNERFORS (m)

L. ARNE ANDERSSON (m)
i Ljung

ERIC KRÖNMARK (m)

INGRID DIESEN (m)

ERIK HOVHAMMAR (m)

PER PETERSSON (m)

NILS CARLSHAMRE (m)

INGRID SUNDBERG (m)

GÖTAB Stockholm 1979